

VEJ

DANSK VEJHISTORISK SELSKAB

Dette er et nummer af tidsskriftet Vejhistorie - Danmarks specialtidsskrift for alt, hvad der rører sig omkring veje og vejtransport.

*Geels Bakke ved København 1851
malet af Andreas Juuel og fotografi
fra 2020.*

Tidsskriftet udgives af Dansk Vejhistorisk Selskab to gange om året, hvor det sendes til selskabets medlemmer.

Vi har også en fyldig hjemmeside med informationer om trafik på veje. Her er også mulighed for at tegne et gratis abonnement på den månedlige nyhedsmail med nyt fra området.

Man kan også blive medlem af selskabet, hvor man kan møde andre med samme interesse ved vores møder, ekskursioner til spændende steder og rejser til udlandet med veje og trafik som udgangspunkt.

VEJHISTORIE

no. 33//2019

Tidsskrift fra DANSK VEJHISTORISK SELSKAB

BROARS MJUKVÄRDEN

„ ... EFTER MORVILLES PLAN ”

ARKÆOLOGI OG STORE ANLÆGSPROJEKTER

SELSKABETS STUDIETUR – BELGIEN 23.-26. AUGUST 2018

ÆLDSTE SPOR AF VEJANLÆG I NORDVESTEUROPA ...

BOGANMELDELSER

- 03 BROARS MJUKVÄRDEN
Lars Martin Nilsson
- 11 „ ... EFTER MORVILLES PLAN“
Nils Kristian Zeeberg
- 19 ARKÆOLOGI OG STORE ANLÆGSPROJEKTER
Lars Ewald Jensen
- 24 SELSKABETS STUDIETUR – BELGIEN 23.-26. AUGUST 2018
- 26 ÆLDSTE SPOR AF VEJANLÆG I NORDVESTEUROPA ...
- 28 BOGANMELDELSER

FORORD

Dette nummer bringer tre artikler samt et kort uddrag af årsberetningen 2018 om Selskabets studietur til Belgien og et afsnit om vejhistoriske indslag i aktuel, lokalhistorisk litteratur, heriblandt om fundet af de tidligst daterede vejanlæg i Norden. Lars Martin Nilsson har i åbningsartiklen stillet sig den udfordrende opgave at forsøge at indkredse broers 'mjukvärden' – bløde værdier. Det vil sige broernes ikke-økonomisk målelige værdier – deres om man vil æstetiske og åndelige værdier. Dette er en opdatering af tanker, som han i 1985 fremsatte i tidsskriftet 'Stadsbyggnad' no. 3. Vi betragter den som en optakt til Selskabets næste store projekt: Udgivelse af en historisk skildring af danske broers og dansk brobygnings historie. Herom mere i VEJHISTORIE 34.

I sin afhandling: '... efter Morvilles Plan' skildrer Nils Kristian Zeeberg inspirationen til, publiceringen og indholdet af de tid-

ligst trykte danske vejkort fra 1781-86. Og med afhandlingen: 'Arkæologi og store anlægsprojekter' behandler Lars Ewald Jensen museumsverdenens vanskeligheder ved at skulle forene museumslovens bestemmelser, Slots- og Kulturstyrelsens forvaltning og Rigsrevisionens krav med de praktiske forhold og bygherrerens planlægning og projektafvikling.

Omtalen af lokalhistorisk etc. litteratur i dette nummer er affattet af Nils Kristian Zeeberg og Michael Hertz.

Redaktionen ønsker at rette en tak til ovennævnte bidragydere samt til Asfaltindustrien, som yder støtte til udgivelsen af dette hæfte.

Redaktionen

KOLOFON

VEJHISTORIE

Tidsskrift for Dansk Vejhistorisk Selskab
Nr. 33 // 2019

Medlemsblad for Dansk Vejhistorisk Selskab.
Udkommer forår og efterår.

ISSN 1600-776X

Udgives halvårligt af Dansk Vejhistorisk Selskab med støtte fra Asfaltindustrien for det ene nr. og ARKIL HOLDING A/S og COWI A/S for det andet nr.

Grafisk design | Kvorning Design & Kommunikation

Lay-out | Anna Falcon, annafalcon.dk

Tryk | Vejdirektoratet

Oplag | 500 eksemplarer

Redaktion

Fhv. seniorforsker Michael Hertz, redaktør
Viceinstituteder Morten Dam Rasmussen
Forsker Jørgen Burchardt
Museumsinspektør David Spurlin-Roe

Manuskripter fremsendes på diskette eller pr. e-mail på nedenstående adresse. Forfattervejledning kan rekvireres samme sted.

Dansk Vejhistorisk Selskab
Carsten Niebuhrsgade 43, 5.
1577 København V.

Postgiro 169-1791

t 7244 3333

dvs@vejhistorie.dk | www.vejhistorie.dk

SELSKABETS STUDIETUR

Belgien 23.-26. august 2018

*Uddrag af beretningen om turen ved
Per Winther*

Studieturen 2018 var ledet af Selskabets næstformand Jørgen Burchardt, som havde arrangeret den i samarbejde med professor i ingeniørvidenskab ved universitetet i Gent, Philippe van Bogaert. Denne havde tillige uddannelse som turistguide og stod for den praktiske del af arrangementet, der bl.a. indebærer overnatninger i Antwerpen og Gent, bustransport og besøg på udmærkede spisesteder. I turen indgik sight-seeing i Antwerpen, Gent, Mechelen og Brügge samt besøg på arbejdspladser langs Albertkanalen (Vlaamse Waterweg), hvor man er i færd med at udskifte vejbroerne, og hos firmaet Aelterman i Gent, som konstruerer broer, sluser (sluseportene bygges i Korea) og andre stålkonstruktioner.

Albertkanalen blev anlagt i mellemkrigstiden. Den forbinder havnebyen Antwerpen med industribyen Liège i den østlige del af landet. Man har påbegyndt en udvidelse af kanalen. Det indebærer, at de eksisterende broer med frihøjde på ca. 7 m skal fjernes og erstattes af broer med 9,10 m frihøjde. Herved bliver det muligt at sejle under broerne med containere i tre etager mod hidtil kun to etager – en væsentlig forøgelse af kanalens kapacitet. Projektet er et PPP-projekt (Private-Public Partnership), som er støttet af EU. Første fase omfat-

ter 9 nye (ens) broer, hvoraf de to første er påbegyndt.

Den første af disse nye broer besøgte vi ved Herentals-Lierseweg. Her præsenterede projektleder Alexander van Sanden firmaet Franki-Construct & Hye og fortalte om brobyggeriet. Arbejdet skulle gennemføres, så vejtrafik og sejladss på kanalen berørtes mindst muligt. Desuden var det et krav, at broens dele og flest muligt af materialerne skulle sejles til stedet. Fremgangsmåden ved Herentals var denne:

1. Man opfører den nye bro på midlertidige understøtninger ved siden af den eksisterende og omlægger vejtrafikken.

Luftbillede af broanlægget ved Herentals-Lierseweg. Den nye bro midlertidigt placeret til højre for den eksisterende, der skal nedbrydes.

2. Man fjerner den gamle bro, forøger kanalens bredde og støber de endelige fundamenter til den nye bro i den oprindelige vejlinie.
3. I sommeren 2019 løfter man den nye bro fra dens midlertidige plads og

Deltagerne samlet hos firmaet Aelterman i Gent. Til venstre ses konstruktionsdele til en ny slusebro i Antwerpens havn under færdiggørelse. Vores omviser, professor Philippe van Bogaert, er herren med ansigtet rettet mod forsamlingen og kameraet. Foto. Per Winther.

10.7146/Vejhistorie2019no33pp

Grootbrug eller Hoogbrug i Mechelen er en af de ældste stenbyggede broer i Flandern, der stadig er i brug. Den er opført af sandsten i det 13. århundrede men er i nyere tid blevet forstærket med en betonplade for at kunne bære den kørende trafik. Foto: Per Winther.

ruller den sideværts til dens endelige placering.

Ved Herentals lå den nye og den gamle bro stadig ved siden af hinanden. Ved den anden arbejdsplads, vi besøgte (Geel-Steelen), havde man valgt først at flytte den eksisterende bro sideværts og opføre den nye direkte på dens plads. Her var man kun i gang med de indledende arbejder. Af hensyn til tidsplanen

var det besluttet at placere ordrene hos forskellige firmaer. Aelterman, som vi senere besøgte, skulle således alene levere to af broerne.

Under sight-seeing i Antwerpen havde deltagerne lejlighed til at se den gamle St. Anna fodgængertunnel 31 m under Scheldefloden. Den blev etableret i 1933, og de oprindelige rulletrapper af træ er stadig i funktion. I hver ende af tunnelen er der desuden en elevator

med en kapacitet på 40 personer/3000 kg, som i nødstilfælde kan bringe udrykningskøretøjer op og ned fra gadeplan. Byvandringerne i Gent, Mechelen og Brügge gav os også mulighed for at se og høre om disse byers historiske broer og bygninger.

Turen havde 16 deltagere (medlemmer og pårørende) og gennemførtes i overensstemmelse med den lagte plan.

På selskabets hjemmeside kan man under overskriften 'Arrangementer i 2018' læse en mere udførlig beretning om turen med beskrivelser af Albertkanalprojektet og de to broer som vi besøgte. Der er endvidere links til to korte videoclips om broarbejdet.

St. Bonifacius-broen i Brügge. Trods det middelalderlige udseende er broen opført i begyndelsen af 1900-tallet og er en af de nyere broer i det gamle Brügge. Foto: Per Winther.